

7. Про оренду землі : Закон України від 06.10.1998 № 161-XIV. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/161-14>.

8. Про систему оподаткування : Закон України від 25.06.1991 року № 1251-XII. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1251-12>.

9. Саблук П.Т. Напрями поглиблення аграрної реформи на сучасному етапі розвитку АПК : науково-популярне видання / П.Т. Саблук, М.Ф Кропивко – К. : ННЦ «ІАЕ», 2011. – 37 с.

10. Тулуш Л.Д. Формування інструментарію прямого оподаткування сільськогосподарських товаровиробників / Л.Д. Тулуш // Облік і фінанси АПК. – 2010. – №1. – С. 125-131.

11. Федоров М.М. Земельні відносини / М.М. Федоров // Організаційно-економічна модернізація аграрної сфери. – К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – С. 138-153.

12. Федосов В.М. Проблеми розбудови податкової системи України. / В.М. Федосов, С.В. Львовчкін // Фінанси України – 1999 – №6 – С. 44-48.

13. Янковський В.Т. Теоретичні основи розмежування двох форм земельних платежів. / В.Т. Янковський // Фінанси України – 1998 – №1 – С. 69-71.

УДК 64.031.44

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ НА СПОЖИВЧІ ПОТРЕБИ

*Добровольська О.В., к.е.н., Дорошенко Н., студентка
Дніпропетровський державний аграрний університет*

Розглядається сучасний стан споживчого кредитування населення, перспективи його розвитку, роль і сприяння держави у розвитку кредитування населення на споживчі потреби.

We consider the current state of consumer credit population, the prospects for its development, and the role of government in promoting the development of consumer lending for consumer needs.

Постановка проблеми. Однією з характерних рис сучасного стану розвитку банківської системи України є інтенсивне опанування банками технологій споживчого кредитування.

Необхідність споживчого кредиту зумовлена тим, що в процесі кругообігу індивідуальних капіталів одні суб'єкти господарювання нагромаджують тимчасово вільні кошти, а інші - потребують цих коштів. Споживчий кредит сприяє розв'язанню суперечності між можливим тимчасовим «замороженням» коштів і необхідністю їх ефективного використання. За допомогою споживчого кредиту банки акумулюють тимчасово вільні кошти одних клієнтів з тим, щоб надати позику іншим клієнтам, залучені таким чином кошти становлять основу кредиту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку споживчого кредитування розглядаються в працях багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців, таких як Г. В. Андрєєва, А. М. Герасимович, А. Даниленко,

М. Савлук, Н. Шелудько [3], Д. Гладких [4], С. Маслова, О. В. Васюренко, Д. Вороненко, А. Пищулина та інші. Проте вивчення й узагальнення досвіду щодо споживчого кредитування населення комерційними банками України показало, що далеко не всі аспекти цього питання досліджені достатньо.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження сучасного стану, структури та обсягів споживчого кредитування населення комерційними банками України, як нового суттєвого явища в економіці України 21 сторіччя, доцільності проведення оцінки ефективності різновидів споживчого кредитування та загального рівня порівняльної привабливості споживчого кредитування населення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Тема споживчого кредитування стає все більш актуальною для нашої країни. Свідченням цього є розвиток державних програм з житлового кредитування молодих сімей, активізація роботи банків на цьому сегменті ринку. Спочатку ці послуги були орієнтовані на більш заможних громадян нашої країни, але з часом рамки цих категорій розширюються, і цей банківський продукт стає доступним кожному громадянину. Адже побудова багатой і високо розвинутої країни можлива лише за умови, що кожен громадянин буде жити в добробуті та достатку. А цю проблему, в деякій мірі, можна вирішити за допомогою такого банківського продукту як споживчий кредит.

Положенням НБУ «Про кредитування» категорія споживчий кредит визначається як кредит, який надається тільки в національній грошовій одиниці фізичним особам - резидентам України на придбання споживчих товарів тривалого користування та послуг і який повертається в розстрочку якщо інше не передбачено умовами договору.

Споживчий кредит характеризує відносини між кредитором і позичальником з приводу фінансування кінцевого споживання.

Призначення споживчого кредиту - задоволення споживчих потреб широких верств населення. Предоставлення споживчого кредиту населенню, з одного боку, збільшує його поточний платоспроможний попит, підвищує життєвий рівень, з іншого - прискорює реалізацію товарних запасів, надання послуг.

Суттєва ознака споживчого кредиту - кредитування кінцевого споживання. Споживчий кредит дає змогу населенню споживати товари і послуги до того, як споживачі спроможні їх оплатити. Тим самим споживчий кредит забезпечує підвищення життєвого рівня споживачів. У макроекономічному плані споживчий кредит збільшує сукупний платоспроможний попит на предмети споживання і послуги, що стимулює розширення обсягів їх виробництва.

В країнах з ринковою економікою споживчий кредит, як зручна та вигідна форма обслуговування населення, грає велику роль в економіці країни. Тому він активно регулюється зі сторони держави. Регулювання здійснюється як на рівні видачі кредиту, так і на рівні його використання і виражається або в заохоченні кредитування кінцевого споживача через процентну ставку, термін кредиту, первинну участь власними коштами в кредитній операції, або шляхом створення більш жорстокого режиму кредитування.

До споживчих кредитів відноситься досить широкий набір позик. У загальному плані виділяють товарні і грошові споживчі кредити. Товарний споживчий кредит пов'язаний із продажем товарів тривалого користування в кредит (з розстрочкою платежу). Грошовий споживчий кредит - це надання банківськими або небанківськими кредитними установами позик фізичним особам на задоволення їхніх споживчих потреб. Більш детальна класифікація споживчих кредитів наведена на рис. 1.

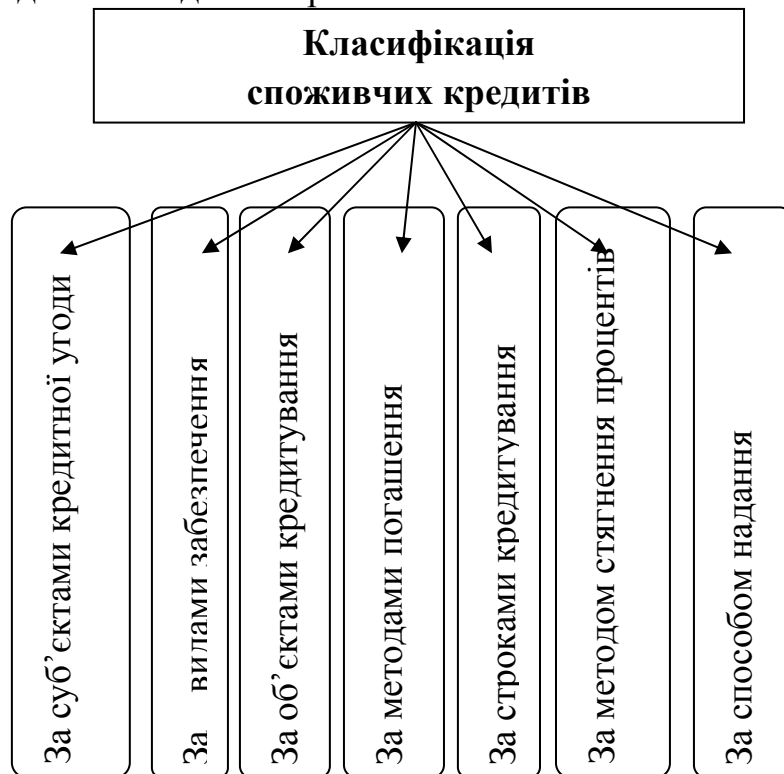

Рис. 1. Класифікація споживчих кредитів

Що стосується більш детального регулювання споживчого кредиту зі сторони держави в порівнянні з іншими формами кредиту, то це в основному проявляється в регулюванні процентних ставок, строків, додержання принципів соціальної справедливості, доступності кредитів. Більш детальне регулювання обумовлене тим, що споживчий кредит пов'язаний з потребами населення, рівнем його життя.

Установи комерційних банків здійснюють видачу кредитів населенню в межах кредитних ресурсів.

Основною обов'язковою умовою надання кредиту є його забезпечення заставою майна або цінними паперами та доходами за ними. В залежності від предмету застави передбачаються наступні види застави:

- застава нерухомості (іпотека);
- застава товарів в обороті або у переробці;
- застава індивідуально визначеного майна;
- застава цінних паперів;
- застава майнових прав.

Розміри кредитів, що надаються громадянам України, обмежуються:

- граничними розмірами, встановленими комерційним банком для конкретного виду кредитів;
- платоспроможністю позичальника, його здатністю повністю й у встановлений строк повернути отриманий кредит;
- вартістю заставленого майна та цінних паперів, що можуть бути надані позичальником (іншою особою) для забезпечення повернення кредиту з урахуванням виду застави.

Банк надає споживчі кредити фізичним особам у розмірах, що визначаються вартістю товарів і послуг, які є об'єктом кредитування. Розмір кредиту на будівництво, купівлю і ремонт житлових будинків, садових будинків, дач та інших будівель визначається в межах вартості майна, майнових прав, які можуть бути переданими фізичною особою банкові для забезпечення, та суми її поточних доходів, за винятком обов'язкових платежів, протягом 10 років. Строк кредиту встановлюється залежно від цілей, об'єкта кредитування, розміру позики, платоспроможності позичальника, причому він не повинен перевищувати 10-ти років з дня його надання.

Надання споживчих кредитів здійснюється на підставі кредитних договорів, які укладаються індивідуальними позичальниками з установою банку за місцем проживання, за винятком кредитів на будівництво або купівлю індивідуальних житлових будинків (квартир), які надаються за місцем забудови або знаходження індивідуального житлового будинку (квартири).

Звертаючись до банку про надання кредиту, позичальник має подати такі документи :

- заяву про отримання кредиту;
- анкету позичальника - фізичної особи;
- довідку з визначенням загальної суми одержуваного річного доходу позичальника та членів його сім'ї;
- копію довідки Державної податкової інспекції про одержання ідентифікаційного коду;
- паспорт громадянина України;
- рахунок-фактуру на споживчі товари, які планується придбати за рахунок кредиту;
- у разі кредитування під заставу - ксерокопії документів про право власності на заставлене майно.

Розмір процентної ставки за користування споживчим кредитом встановлюється установою банку самостійно, залежно від вартості кредитних ресурсів, характеру наданого забезпечення, виду кредиту, попиту та пропозиції на кредитному ринку в конкретному регіоні та інших чинників з таким розрахунком, щоб сума одержаних від позичальника відсотків покривала витрати банку із залучення коштів, необхідних для надання кредиту, й забезпечувала рентабельну роботу установи банку.

Дуже високий рівень відсоткової ставки при кредитуванні фізичних осіб, особливо при наданні кредиту у гривні (у доларах або євро – 15 %, гривня - до 26 %) відносять до суттєвих проблем сучасного кредитування. Майбутній позичальник - фізична особа, намагається взяти кредит у доларах

США або євро, незважаючи на те, що при погашенні кредиту доведеться придбати валюту на «чорному» ринку або у банку за комерційним курсом. Це призводить до надмірного використання іноземної валюти, обсяги якої треба зменшувати.

Більшість комерційних банків приваблюють до себе клієнтів - фізичних осіб пропонуючи оформити кредит за так званою нульовою ставкою або під невисокі відсотки за кредит. Тобто комерційний банк пропонує невелику відсоткову ставку в порівнянні з іншими банками, але в умовах кредитного договору передбачена інша стаття, згідно з якою знімає з позичальника-фізичної особи різноманітні комісійні винагороди і, якщо скласти всі комісійні та відсотки за кредит за весь строк кредитування, вийде таж сама відсоткова ставка, як у банків, котрі не беруть ніяких комісійних винагород, а пропонують тільки більш високий рівень відсотків. Але у недалекому майбутньому проведення цієї операції буде заборонено відповідними нормативними актами НБУ.

Деякі банки при кредитуванні фізичних осіб на довгий строк вимагають спочатку предоставлення застави, а тільки потім надають кредит під заставу придбаного житла чи машини. Тобто, спочатку позичальник закладає своє житло, земельну ділянку або машину банкові, потім за кредитні кошти придбає нерухомість або машину, закладає її банкові, а попередню заставу виносить з реєстрів рухомого або нерухомого майна. Це призводить до марної трати грошей позичальником.

Строки надання споживчих кредитів різноманітні. Із загальної суми споживчих кредитів значна частина приходить на короткострокові та середньострокові кредити. Деякі з них видаються з розстрочкою платежу. Довгострокові кредити видаються на інвестиційні цілі.

Суттєвою і розповсюдженою є проблемна ситуація, коли позичальник-фізична особа, яка отримала кредит в одному банку та не в змозі погасити його, звертається у другий банк або відділення цього ж банку, отримує ще один кредит, який теж не в змозі погасити, та звертається ще в один банк або кредитну спілку. Цей ланцюг може бути дуже довгим, що зайвий раз свідчить про те, що комерційним банкам України треба мати банк даних про всіх позичальників-фізичних осіб, які вже мали або мають кредити, або звертались до банку з проханням надання кредиту і банком було відмовлено в цьому (обов'язково вказувати причину відмови).

Більшість проблем у діяльності вітчизняних комерційних банків в сучасних умовах пов'язано з проведенням ризикованої кредитної політики. Проблеми правового забезпечення і регулювання відносин у кредитній сфері є гострими і потребують невідкладних заходів з боку держави. Але грошово-кредитна політика, що проводиться державою, не забезпечує очікуваного економічного зростання. Необхідною є розробка єдиної методичної бази організації кредитування.

В різних країнах діють різні закони, що регулюють умови кредитування індивідуальних позичальників, однак їх об'єднує спільна мета: заради підвищення рівня життя споживчий кредит повинен бути доступний в необхідному об'ємі.

Висновки. На сьогоднішній день існує досить широкий спектр банківських продуктів зі споживчого кредитування, як на світовому ринку так і на ринку України. Перспективи роботи банків із населенням в Україні значні, особливо швидкими темпами розвиваються банківські кредитні продукти з використанням новітніх технологій, наприклад таких, як кредитні картки.

Недостатність законодавчого забезпечення, невідповідність норм чинного законодавства щодо кредитування вимогам сьогодення є суттєвими проблемами, які безпосередньо впливають на стан системи банківського кредитування. Прийняття нового Закону «Про банківське кредитування» дасть змогу збільшити обсяги споживчого кредитування, зменшити ризики у сфері активних кредитних операцій. У підсумку виграють не лише банки, а й позичальники, котрі матимуть змогу розширити свою діяльність за рахунок кредитних коштів.

Література:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2011 р. №2121–III (зі змінами та доповненнями) // <http://www.rada.kiev.ua>.
2. Алексеенко М. Споживчий кредит та забезпечення житлом населення України. / М. Алексеенко // Вісник НБУ. – 2009. – №9. – С. 26–29.
3. Даниленко А. Тенденції та наслідки активізації споживчого кредитування в Україні / А. Даниленко, Н.Шелудько // Вісник Національного банку України. – 2009. – №5. – С. 36–39.
4. Гладких Д. Структура банківських кредитів і залучених коштів як дзеркало економічного здоров'я держави / Д.Гладких // Вісник Національного банку України. – 2011. – №11. – С. 26–33.

УДК 339.9:502.1

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ЕКОЛОГІЧНІ ЕФЕКТИ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Кирилов Ю.Є., к.е.н., доцент

Херсонський державний аграрний університет

У статті розглянуто взаємозв'язок, взаємозалежність та вплив глобалізаційного процесу на стан навколишнього природного середовища, запропоновано напрями екологізації відносин між країнами в умовах глобалізації.

The article deals with the relationship, interdependence and the impact of globalization on the state of the environment, directions of ecological relationships between globalization.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світі, що являє собою відкриту економічну систему, незалежно від того, якою кількістю природних ресурсів володіє країна, і незалежно від того, які заходи застосовуються для захисту навколишнього середовища, все одно при виробництві та споживанні товарів і послуг буде порушуватись екологічна рівновага, тим самим піддаючи небезпеці здоров'я людей, їх життя і життя майбутніх поколінь. Наслідки використання природних ресурсів і довкілля на території тієї чи іншої країни впливають й на інтереси інших держав, особливо сусідніх.